

Zondag 16: “Neergedaald in de hel....”.

Orde van dienst:

Welkom

Votum en zegengroet

Psalm 18: 1

Gebed

Lezen: Markus 15: 16-47

Sela: “Zie, hoe Jezus lijdt voor mij”.

Tekst: HC 16

Preek

GK 89: 1, 4 Jezus, leven van mijn leven.

Geloofsbelijdenis: Zingen GK 123: 1 ‘k Geloof in God de Vader... (zingen)

2 wordt geciteerd

3 Gods oordeel heeft hij moeten ondergaan (zingen)

4 wordt geciteerd

5 ‘k Geloof in God de Heilige Geest, die troost

Gebed

Collecten

GK 137 ‘k Wil u, o, God mijn dank betalen.

Zegen

Voor de Bijbellezing:

Een paar weken geleden zong Wende Snijders een lied op een gedicht van Joost Zwagermans. Dia.
Titel: “Voor alles”. Dia.

Daarin verwoordt Joost Zwagermans zijn angsten.

Hij is voor alles altijd bang geweest. Voor mensen, voor stemmen en stemmingen. Voor preken over de hel en het smalle pad. Bang voor het leven. Voor de dood.

Voor alles altijd bang geweest.

En Wende zingt dit heel indringend.

Bang.

Want je kunt voor veel dingen bang zijn.

Bang voor eenzaamheid. Voor ouder worden. Bang voor afwijzing. Bang om ziek te worden. Bang voor het leven en bang voor de dood en voor wat daarna komt. Voor het oordeel.

Dit voel je niet altijd en elke dag. Gelukkig. Vaak kun je zingen van geluk.

Maar soms wordt je angst aangeraakt. Als je ziek wordt. Als je eenzaam bent. Als je ziet waarin je anderen echt tekort hebt gedaan, beschadigd hebt. Als je sterven gaat.

Daar gaat zondag 16 over.

Voor het lezen van Zondag 16:

Er komen in Zondag 16 heel grote vragen aan bod. De pijnlijkste vragen.

De diepste vragen.

Zoals de vraag naar het sterven: “Als Christus voor ons gestorven is, waarom moet ik dan nog sterven?”. Of de vraag naar de hel: “Wat is de hel en waarom laat God zo iets bestaan? Hij is toch liefde?!”.

Vragen: te veel en te groot voor één preek.
Het zijn ook vragen, die mij iedere keer weer schokken. Vooral de vragen over de hel.
Daar worstel ik al jaren mee. En nog.
Vanmiddag wil ik er één lijn uithalen. De lijn van de troost.

Preek:

De catechismus is een troostboek.
Want zo begint dit leerboekje: "Wat is je enige troost in leven en in sterven?".
Wat is je houvast? Wie verlost jou?
Wie geeft jou het antwoord op je diepste vragen?
Wat is werkelijk olie op al je wonden?
Die olie, die troost, wil de catechismus aanreiken. Het is een troostboek.
Ja, en dan lees je ook Zondag 16.
En daar vallen de donkerste woorden: sterven, begraven en hel.
Wat voor troost zit daar nu in?
Vooral dat woordje "hel".
Dat is misschien wel het aller-moeilijkste woordje uit het christelijk geloof.
In een hemel willen de meeste mensen nog wel geloven, maar in een hel?!!
Een plek vol vuur en pijn?
Voor eeuwig verloren gaan?
En je denkt aan je kind, dat niet meer gelooft.
Je ziet een moslim op zijn gebedskleedje buigen en bidden tot Allah.
Je praat met je collega op je werk, die altijd vriendelijk is en eerlijk.
Hij gelooft niet. Is niet gelovig opgevoed. Stoort zich aan de haat tussen de godsdiensten. Het bloedvergieten. De manier waarop kerken omgaan met homo's en misbruik.
Waarom zou hij gaan geloven?
Je ziet kinderen in Damascus bloedend tussen de puinhopen liggen. Die leven al in een hel.
Moeten die er na hun dood dan weer heen? Voor eeuwig? Waarom?
En je denkt aan God: waarom laat hij een hel bestaan? Is dat liefde?
Wie is hij eigenlijk?
Donkere woorden: sterven, begraven, hel.
Wat voor troost zit daar in?

Het antwoord begint bij ons eigen denken. Bij ons Bijbellezen.
Wij zijn namelijk altijd geneigd om vanuit de hemel te praten over de aarde. Vanuit de eeuwigheid over de tijd. Vanuit God over de geschiedenis. Vanuit de eeuwige uitverkiezing over mensen, die gered worden en verloren gaan. We beginnen bij het denken en bij de besluiten van God en proberen zo het leven te doorgronden.
Want we willen begrijpen.
En dat mag natuurlijk.
Daar zijn we mensen voor. Mensen met verstand.
Je zoekt samenhang, logische verbanden. Waarheid. Houvast.
Alleen: aan alle kanten blijkt, dat dat voor mensen heel erg moeilijk is.
Kijk alleen al naar de vele godsdiensten. De wegen omhoog. Wat een verschillen!
Of lees de tientallen filosofen die met elkaar strijden over vragen als 'wat is bestaan?', 'wat is waarheid?', 'wat is bewijs?'....
Of tel de duizenden agnosten, die zeggen "We kunnen het gewoon niet weten".
Je ziet jongeren verdwalen op het wereldwijde web. Op zoek naar waarheid en liefde. Maar vaak verstrikt in leugens of in de misleidende verleidingen van porno.

En ook als christen heb je niet alle antwoorden en sta je voor een lijden of voor vragen, waar je niet uitkomt.

De Bijbel begint dan ook niet in de hemel. Begint niet met het uitreiken van een hemels plan. Begint niet met ons Gods raad uit te leggen.

Nee, de Bijbel begint steeds op deze aarde.

Begint met de schepping van hemel en aarde, van ons universum.

Beschrijft de geschiedenis van de mens op aarde. Mensen in de tijd. Onderweg.

Vertelt over mensen als Adam en Eva, Kain, Noach, Abraham, David, Paulus...

En vanuit die geschiedenis op onze aarde krijgen we dan af en toe een blik op de hemel en op God en wat God wil.

Soms verschijnt er een engel. Soms spreekt God. Daalt af. Zoekt ons op.

God openbaart zichzelf in onze geschiedenis op onze aarde.

En soms krijgen we even een blik in de hemel.

De Bijbel begint dus bijna altijd bij onze realiteit. Bij ons leven op deze aarde.

En niet andersom.

Dat betekent, dat we op heel veel vragen geen antwoord krijgen. Nog niet.

“Onze kennis is beperkt”, zegt Paulus in 1Korinthe 13.

Hij leert ons al, dat het niet zozeer gaat om kennis, maar om liefde.

Niet om de filosofische vraag of er een God bestaat, maar om de vraag of je deze God lief hebt.

Vertrouwt. Of je weer met hem wilt wandelen. Je overgeven.

Zo komt ook Jezus onze werkelijkheid binnen.

Hij wordt aangekondigd door engelen en ligt op een goede nacht in de armen van zijn moeder Maria.

Geboren. Zo komt hij onze wereld binnen.

Een wereld vol zoekende mensen. Zwakke mensen.

Mensen, die liefde verlangen. Mensen ook, die andere mensen kunnen vernederen. Mensen, die willen schitteren. Mensen, die kunnen doden. Die wereld.

Mensen, die eenzaam kunnen zijn, op de vlucht. Die wereld.

Mensen, die ziek kunnen worden en bang zijn voor de dood. Die wereld.

Mensen, die het leven van anderen tot een hel kunnen maken. In de straten van Damascus. In donkere stegen, waarin dealers hun drugs verkopen. Tot diep in het huwelijk zelfs.

Die wereld komt Jezus binnen.

En wat komt Jezus dan doen?

Komt hij om te oordelen? Komt hij een hel op aarde bouwen om mensen in te stoppen, die niet kunnen geloven? Een soort van Auschwitz voor ongelovigen?

Nee, hij komt om te redden.

Om mensen van het oordeel te verlossen.

Om mensen te genezen.

Om te leren hoe God de liefde bedoelde. Tussen mensen. Tussen man en vrouw.

Om mensen uit de hel te bevrijden.

Let op: er is niemand, die het vaker over de hel heeft dan juist Jezus! De meest liefdevolle man op aarde spreekt de hardste woorden.

Tientallen keren heeft hij het over oordeel, over verloren gaan, over de Gehenna.

Maar hij heeft het daarover om ons daarvan te verlossen!

Hij waarschuwt daarvoor.

Want dat oordeel, verloren gaan, hel, dat is allemaal al op aarde.

Dat is niet alleen iets van straks, bij het laatste oordeel. Dat is er ook nu al. Om ons heen.

Dat is de realiteit van het leven op onze aarde geworden.

God waarschuwde daar al voor in het paradijs: “Als je het kwaad ruimte geeft komt de dood in het leven. Als je mij loslaat, ga je sterven”.

Met God wandelen is het paradijs. Zonder God is de hel.

Anders gezegd: de hel is niet een bepaalde plek, die God heeft ingericht om ongelovigen in te gooien.

De hel is vooral de plek waar God niet is.

Waar God wordt losgelaten.

Want waar God niet is, daar is ook geen licht en geen liefde. Daar kan zonde en kwaad woekeren. En dan sterft een mensenhart.

Daar kies je dus in eerste instantie zelf voor.

Dia.

C.S. Lewis zegt het heel kompakt zo: “Er zijn mensen, die tegen God zeggen “Uw wil geschiede”. En er zijn mensen, tegen wie God uiteindelijk zegt: “Jouw wil geschiede”.

Anders gezegd: niet God bouwt een hel op aarde om mensen in te gooien, maar mensen maken zelf een hel van hun eigen leven of van dat van anderen.

De hel is de plek waar God en liefde wordt losgelaten. Het is de achterkant van het licht.

Heel indringend wordt dat verbeeld door de Franse filosoof Jean Paul Sartre.

Dia.

Hij leefde in de vorige eeuw. Was atheïst en existentialist.

Hij schreef in het najaar van 1943 het toneelstuk “**Huis clos**”.

Dia.

Dat is zoveel als “achter gesloten deuren”.

Het is een heel eenvoudig stuk: een huiskamer op het toneel.

Met een bankstel, een tafel met stoelen. Een deur naar de keuken. Meer niet.

Dia.

Er is een ober, die bedient.

Drie mensen komen na hun dood in die kamer. In de hel.

Tot hun verbazing zien ze geen folterwerktuigen en geen vuur. Alleen een huiskamer.

Er komen twee vrouwen en een man de kamer binnen. Uit verschillende milieus. Andere opvattingen en smaken. Ze praten met elkaar. In het begin gaat het wel, maar langzaam ontstaan misverstanden, groeit er jalousie, komt er ruzie, roddel, veroordeling, haat. Dat is de hel.

Sartre eindigt het stuk met de woorden: “L’enfer, c’est les autres”.

Dia.

Dat is: “De hel, dat zijn de anderen”.

God bouwde een paradijs.

Mensen bouwen Auschwitz. Mensen bedenken de vreselijkste wapens. Mensen offeren zelfs kinderen op.

De hemel begint waar God en mensen elkaar liefhebben.

De hel begint waar trots en egoïsme het leven binnenbreken.

Jezus komt om te verlossen. Om ons terug te brengen bij God. En zo in het paradijs.

Heel veel teksten in de Bijbel gaan daarover.

Dia.

Zoals bijvoorbeeld 1Thessalonicenzen 5: “Want Gods bedoeling met ons is niet, dat wij veroordeeld worden, maar dat wij gered worden door onze Heer Jezus Christus. Hij is voor ons gestorven opdat wij, of we nu op aarde zijn of gestorven zijn, samen met hem zullen leven. Dus troost elkaar en wees elkaar tot voorbeeld, zoals u trouwens al doet”.

Die verlossing zie je stapsgewijs terug in Zondag 16.

Waarom moest Jezus mens worden en sterven?

Omdat hij alleen zo de mens kon verlossen uit de dodelijke aanklachten van de duivel.

Hij is het losgeld. Hij wilde sterven, zodat wij kunnen leven.

Hij heeft onze plaats ingenomen. Met zijn leven betaald. We zijn van Hem.

Waarom is hij begraven?

Omdat zo heel duidelijk is, dat hij echt gestorven is aan het kruis.

Want je zou kunnen denken: Jezus kon opstaan uit de dood, hij is uit het graf gekomen, omdat hij nog niet dood was.

Maar dat kan niet.

In Markus lezen we, dat Jezus gekruisigd is.

Maar niemand kwam ooit levend van een kruis af. Daar is deze marteling te zwaar voor.

En de Romeinen wisten wat ze deden. Het waren beroeps-doders.

Ze braken de benen van de kruiseling om de dood te forceren.

Een romein stak een speer in de zij van Jezus om te controleren of hij al dood was. Een centurio bevestigt de dood van Jezus. Pilatus geeft toestemming om zijn lichaam mee te nemen en te begraven. Zijn dode lichaam wordt van het kruis genomen en in linnen gewikkeld en in een graf gelegd.

Jezus kent het sterven dus van binnenuit. Hij kent de kilte van het graf.

Als je sterft, sterf je met hem.

Hij leidt je door de dood heen naar het leven. Want hij heeft voor je betaald. Je bent van Hem.

Je oude lichaam laat je achter. Met al zijn zwakheid en menselijke begeerten.

Je krijgt een nieuw lichaam.

Ja, en dan die moeilijke woorden: “...nedergedaald in de hel’.

Wat betekent dat?

Sommigen zeggen, dat dit betekent dat Jezus echt in de hel is geweest.

Dat hij, toen hij in het graf lag, is afgedaald in het dodenrijk en daar geprekeert heeft aan de geesten in het dodenrijk of de hel. Om hen alsnog te bekeren of zoiets.

Maar in de Bijbel vind je dat niet terug.

De laatste woorden van Jezus aan het kruis zijn “Vader, in uw handen leg ik mijn geest”.

Toen was het licht weer terug. En Jezus keert terug naar zijn Vader. Naar het paradijs.

De catechismus belijdt, dat het lijden van Jezus aan het kruis voor hem de hel was.

Dia.

Op het middaguur viel er duisternis over het hele land, die drie uur aanhield.

Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: “Eloï, Eloï, lema sabachthani?”.

Dat is “Mijn God, mijn God, waarom heeft u mij verlaten?”.

Jezus las de duisternis: het licht had hem verlaten. Zijn vader had hem verlaten. Dat was het ergste.

Dat was voor Jezus de hel.

Dat was de diepste pijn. Dieper dan de spijkers of de doornen. Dieper dan de spot van mensen.

De diepste pijn is als het liefste kwijt bent dat je hebt.

Als je een goudvis hebt en die gaat dood, dan is dat jammer, maar je haalt even een andere.

Als je kanarie dood gaat, dan mis je dat vogeltje en zijn mooie gezang.

Als je hond sterft, dan kun je daar stuk van zijn. Je hebt tijd nodig om dat te verwerken. Maar na een paar maanden haal je een nieuw hondje en je hecht je opnieuw.

Als je kind sterft, dan raak je die pijn nooit meer kwijt.

Als je vriendin, je grote liefde, je verlaat, als je man sterft, ja, dan is de pijn in je hart het diepst.

Afwijzing is de diepste pijn. De pijn van het hart.

Die pijn ervaart Jezus op Golgotha. Zijn Vader verlaat hem. Wijst hem af.

En dat is een pijn die we herkennen.

Dat je bang bent, dat God je afwijst.

Omdat je die zonde maar niet loslaat.

Omdat je toch weer kwaad sprak. Omdat je toch weer die porno-site opzocht. Omdat je weer niet gebeden hebt. Omdat je toch weer te snel oordeelde.

Aanvechtingen noemt de catechismus dat. Je vecht met jezelf. Met je geweten. Met God.

Het is de angst dat God en mensen je veroordelen. Dat je afgewezen wordt.

En dan biedt de Bijbel troost: ook die hel, die aanvechtingen heeft Jezus ondergaan. Aan het kruis. Toen hij jouw zonden droeg.

Wees niet bang: de Vader zal jou nooit loslaten.

Jezus is bij jou als je sterven gaat. Hij maakt van jouw sterven een poort van naar een nieuw leven.

Hij is bij jou als je in het graf wordt gelegd. Hij laat je daar niet liggen!

Hij is bij je als je twijfelt, als je je eenzaam voelt, als God ver weg lijkt, als je bang bent voor zijn oordeel. Hij staat naast je. Hij komt voor je op.

Wees niet bang.

Hij wijst jou niet af.

Amen.